

ÓCEÁNFOLD meséi

előszó

RA Szigetvilág-sorozat negyedik kötete, a *Tehanu* végén a történet eljutott addig a pontig, amit Óceánföld *jelenének* éreztem. És most, akárcsak az úgynevezett való világ jelenében, nem tudom, mi fog történni ezután. Megsejthetem, megjósolhatom, tarthatok tőle, reménykedhetek benne, de nem ismerem a jövőt.

Képtelen vagyok folytatni *Tehanu* történetét (mert még nem történt meg), és ostobán feltételeztem, hogy Kóbor és Tenar története elérte a boldog beteljesülést, ezért először az „Óceánföld utolsó könyve” alcímet adtam ennek a kötetnek.

Ó, te ostoba! A jelen nem áll meg! Akár valós időben, akár álomidőben, akár a mesékben, a *jelenből* sohasem lesz *múlt*.

Hét vagy nyolc évvel a *Tehanu* kiadása után felkértek, hogy írjak egy történetet, amely Óceánföldön játszódik. Csupán egy pillantást kellett vetnem arra a másik világra és máris láttam, hogy megváltozott, mialatt nem figyeltem rá. Épp ideje volt már visszatérnem és felfedeznem és kitalálnom, hogy mi történik a jelenlegi jelenben.

Mindemellett szerettem volna némi ismeretet szerezni arról, hogy mi történt a *múltban*, még Kóbor és Tenar születése előtt. A sárkányokkal, Kútfő szigetével, a mágusokkal kapcsolatban számos dolog nyugtalanított. Ahhoz, hogy megértssem az aktuális eseményeket, történelmi kutatásba kellett kezdenem, és el kellett töltenem némi időt Szigetvilág legendáival.

Az ember csak úgy tudja beleásni magát egy nem létező történelembe, ha belekezd egy elbeszélésbe és menet közben találja ki, hogy mi történhetett. Úgy hiszem, ez nem sokban különbözik attól, amit az úgynevezett való világ történészei csinálnak. Még ha jelen is vagyunk valamely történelmi eseménynél, megérthetjük, egyáltalán emlékezhetünk-e rá, mielőtt történet formájában elmondjuk? És az eseményekről, amelyek időben vagy térben távol esnek tőlünk, nem is szerezhetünk tudomást másképpen, csak más emberek elbeszéléseiből. Mindenesetre a múltbeli események már csak az emlékezetben léteznek, ami pedig a képzelet egy fajtája. Az esemény valóságos a *jelenben*, de amint *múlttá* válik, valóságosságának folytonossága teljesen tőlünk függ, emlékeztünk erejétől és becsületességünktől. Ha elveszítünk egy emléket, akkor elménkben csak a képzeletünk állíthatja helyre a történeteket. És ha hazudunk a

múltról, akkor a saját akaratunkat kényszerítjük egy történetre, és az elbeszélés csak azt fejezi majd ki, amit mi akarunk kifejezni vele; elveszíti valóságosságát és hamissá válik. Nehéz vállalkozás magunkkal hozni a múltat a mítosz és a történelem börtöndjeiben; de ahogy Lao-ce mondta: a bölcs a poggyászkocsi mellett sétál.

Amikor megalkotsz vagy újraalkotsz egy világot, amely sohasem létezett, akkor elképzelsz egy egész történelmet, és a kutatás valamiképpen más rendben zajlik, de indíttatása és technikája alapvetően ugyanaz, mint a történészeké. Megvizsgálod az eseményeket és megpróbálsz rájönni, hogy miért történt éppen ez vagy az, meghallgatod, amit az emberek elmondanak, megfigyeled cselekedeteiket, többször is végiggondolva összegzed magadban a dolgokat, azután becsületesen elbeszéled, így a történet súlyt és értelmet nyer.

Az e könyvben szereplő öt mese az első négy Óceánföld-regény által bemutatott világban játszódik, és azt bővíti ki. Minden történet önálló, de hasznukra lehet, ha nem a regények előtt, hanem utánuk olvassák el őket.

A fűrész nagyjából háromszáz évvel a regények ideje előtt játszódik, sötét és nyugtalan időkben; története rávilágít néhány szigetvilági szokás kialakulására. *A föld csontjaiban* az a varázstudó bukkan fel, aki a Kóbort először tanító mágust oktatta művészetére, és bebizonyosodik, hogy egy földrengés megakadályozásához, egynél több varázshasználó kell. *A Feketerózsa és Gyémánt* bármikor megtörténhetett Óceánföld utóbbi néhány évszázada során; ahogyan más szerelmi történetek is megeshetnek bármikor, bárhol. *A Magas-lápon* soraiban egy történet rejlik abból a rövid, de eseménydús hat esztendőből, amikor Kóbor volt a Szigetvilág főmágusa. És az utolsó mese, a néhány évvel a *Téhanu* után játszódó *Szitakötő* hidat képez az utolsó regény és a következő könyv, a *Más szelek szárnyán* között. Sárkányhidat.

Miközben írtam e történeteket, elmém bejárta az éveket és az évszázadokat anélkül, hogy a dolgok kizökkentek volna a rendes kerékvágásból, emellett próbáltam minél kisebbre csökkenteni az esetleges ellentmondások és változtatások számát. Úgy tűnik, módszeresebbé váltam, mert *Óceánföld leírását* azon emberek történetéből állítottam össze, akikről szereztem valamennyi ismeretet. Ennek ugyanaz a szerepe, mint az első nagy térképnek, amit a Szigetvilágról és a Peremvidékekről rajzoltam, amikor harminc évvel ezelőtt dolgozni kezdtem *A Szigetvilág varázslóján*: tudnom kellett, hogy mi hol van, és hogyan lehet eljutni innen oda – mind időben, mind térben.

Akárcsak a képzelt birodalmak térképei, úgy ez a fajta fiktív tényleírás is érdekli az olvasók egy részét, ezért a történetek végén mellékeltem. Emellett földrajzi térképet is kerítettem, közben örömmel fedeztem fel újra a régi anyagokat, és Enyhely levéltárában ráleltem egy igen öreg tantérképre.

Mióta először írtam Óceánföld szigeteiről, azóta természetesen megváltoztam, ahogy megváltoztak mindazok az emberek is, akik olvasták ezeket a könyveket. Minden idő a változás ideje, de a mi változásunk nagy és gyors morális és mentális átalakulás. Az archetípusok mérföldkövekké válnak, az egyszerű dolgok bonyolultak lesznek, a káosz kifinomult, és amit mindenki igaznak hisz, arról kiderül, hogy csupán néhány ember gondolata.

Ez zavaró. Mulandó és az elektronika bűvös villódzása által keltett minden örömünk ellenére, a változatlanra is vágyakozunk. Ezért leljük a régi történetekben kedvünket. Arthur végtelen időig álmodik Avalonról. Bilbó bármikor elmehet oda és vissza, és szeretett Megyéje mindig ismerős lesz. Don Quijote örökké szélmalomokkal akar majd harcolni... Így hát az emberek a fantázia birodalmi felé fordulnak állandóságért, ősi igazságokért, a soha nem változó, hétköznapi dolgokért.

És a kapitalizmus malmai biztosítják ezeket. A szolgáltatás találkozik az igényekkel. A képzelet iparággá, terméke árucikké válik.

A fantázia piaca nem jelent kockázatot: nem talál fel új dolgokat, csak utánoz és sablonokat gyárt. Megfosztja a régi történeteket intellektuális és etikai összetettségüktől, cselekményüket erőszakká, szereplőiket bábukká, s igazságaikat szentimentális közhelyekké változtatja. Hősei kardot, lézert, varázspálcát forgatnak olyan mechanikusan, mint egy aratógép, amely hasznot hajt gazdáinak. Az elmélyültebb gondolkodást kívánó morális döntéseket addig egyszerűsítik, csinosítják, míg teljesen veszélytelennek látszanak. A nagy mesemondók szenvedéllyel kigondolt ötleteit lemásolják, játékokká redukálják, színes műanyagba öntik, reklámozzák, eladják, eltörik, kidobják, kicserélik, hiszen helyettesíthetőek.

És mire építenek a fantázia áruba bocsátói, miből hajtának hasznot? Az olvasó legyőzhetetlen képzelete az, legyen bár gyermeké vagy felnőtté, ami még ezeket az élettelen, tárgyá változtatott dolgokat is életre kelti – legalábbis egy részüket, egy ideig.

A képzelet, mint minden élő dolog, a *jelenben* él, együtt él a valódi változással, belőle táplálkozik és ráhagyatkozik. Ahogyan mi is tesszük, a képzelet tárgya kiválasztható és lealacsonyítható; de túléli a kereskedelmi és oktatási kizsákmányolást. A föld túléli a rátelepedő birodalmakat. A hódítók hagyhatnak sivatagot az erdők és mezők helyén, de az eső újra esni fog, és a folyók mindig a tenger felé futnak. Az „egyszervolt” ingatag, változékony, megbízhatatlan birodalmi ugyanúgy hozzátartoznak az emberi történelemhez és gondolkodáshoz, mint a színes atlaszainkban feltüntetett nemzetek – némelyikük talán még marandóbb is ezeknél.

Már rég benépesítettük a valós és a képzelt országokat, de egyik helyen sem úgy élünk, ahogyan szüleink vagy még régebben élt elődeink tették. A bűverő mindig együtt változik a korrallal és a korszakkal is.

Már legalább tucatnyi különböző Arthur királyt ismerünk, és mindegyikük valós. A Megye visszavonhatatlanul megváltozott, talán még Bilbó életében.

Don Quijote ellovagolt Argentínába és ott Jorge Luis Borges várta. *Plus c'est la meme chose, plus ça change.**

Boldogan tértem vissza Óceánföldre és találtam még mindig egészében ismerősnek, de mégis megváltozottak, és folyton tovább változónak. Amiről azt gondoltam, hogy meg fog történni, mégsem történt meg, az emberek nem azok, akik – vagy amik – az én elképzeléseim szerint lennének, és eltévedtem azokon a szigeteken, amelyekről azt hittem, hogy szívem mélyén ismerem őket.

És végül felfedezőutam eredményei: mesék Óceánföldről mindazoknak, akik megkedvelték, avagy úgy vélik, még megkedvelhetik ezt a helyet, és akik hajlandók elfogadni a következő feltételeket:

a dolgok változnak;

az írók és varázslók nem mindig megbízhatóak;

senki sem értheti meg a sárkányokat.

* Minél inkább ugyanaz, annál inkább változik.

A FÜRKÉSZ

I. A SÖTÉT IDŐKBEN

✻ Ez a *Sötétség könyvének* első oldala, valami hatszáz esztendővel ezelőtt íródott, az angládi Berilában:

„Miután Elfáran és Mórred eltűnt, és Szoléa szigete a tenger mélyére süllyedt, a Bölcsék Tanácsa felügyelt a gyermek Szeriádra, míg el nem foglalhatta a trónt. Uralkodása dicsőséges volt, ám rövid. Anglában hét király követte őt, alattuk a birodalom békében és gazdagságban növekedett. Azután sárkányok jöttek és a nyugati földeket fosztogatták, és mágusok fordultak ellenük hiábavalóan. Akambar király átköltöztette az udvart az angládi Berilából Enyhely szigetére, az enyhelyi Nagy Kapu városába, ahonnan flottákat küldött a kargád megszállók ellen, és visszaűzte őket keletre. Ám még mindig küldenek fosztogató hajókat a belső szigetekre, oly messzire is, mint a Legbenső-tenger keleti partjai. Enyhely tizennégy királya közül utolsóként Maharion ült a trónra, aki békét kötött a sárkányokkal és a kargokkal, de ezért nagy árat fizetett. Miután a Rúnagyúrú eltörött, és Vandór-Akbé odaveszett a nagy sárkány elleni küzdelemben, és Maharion a Bátor, árulás áldozatává vált, úgy tűnik, többé már nem történtek jó dolgok a Szigetvilágban.”

„Sokan tartottak igényt Maharion trónjára, de senki sem bírta megtartani azt, és a trónbitorlók viaskodása felbontott minden szövetséget. Nemzetek közössége vagy igazság nem uralkodhatott már, a vagyonosok szava lett a törvény. Nemesi házak tagjai, kereskedők és kalózok, s bárki, akinek lehetősége volt katonákat bérelni, és varázstudók szólították magukat uraságnak, birtokokra és városokra formáltak jogot, önkényesen. A hadurak rabszolgáikká tették a legigazottakat, és valójában bérenceik is rabszolgák voltak, kiket csak feljebbvalójuk védelmezhetett meg a földeket dúló rivális haduraktól és a kikötőket fosztogató kalózoktól, és a törvényen kívüliek hordáitól is, a vagyonukból kiforgatott nyomorultaktól, az éhség által gyilkosságba és rablásba hajszolt banditáktól.”

A *Sötétség könyve*, amely a tárgyául választott időszak vége felé íródott, önel-
lentmondásos történetek, részleges életrajzok és hamis legendák gyűjteménye.
Ámde még így is ez a leghitelesebb írás, amely túlélte a Sötét Esztendőket. A
történelem megőrzése helyett engedelmességet kívánó hadurak elégettették a
könyveket, amelyekből a szegények és gyengék megtanulhatták volna, hogy mi-
vel jár a hatalom.

De amikor egy mágus tudáskönyvei kerültek valamely hadúr kezébe, azokkal
óvatosan bánt, elzárta, hogy tudatlanságban tartsa a népet, vagy egy felbérelt va-
rázslónak adta azokat. A tudás e könyveiben a varázslatok és szófelsorolások
melletti lapszélékre, de sokszor az utolsó üresen hagyott oldalakra is egy-egy va-
rázsló vagy tanonc körmölt feljegyzéseket járványról, éhínségről, fosztogatók-
ról, mesterváltásról. Beszámolóját kiegészítette az ilyen események során hasz-
nált varázslatok neveivel, és azok hasznáival vagy haszontalanságával. Az
ilyenfajta feljegyzések tisztáztak néhány pillanatot itt és ott, de az e pillanatok
közötti idők, teljességgel homályba vesznek. Csupán kivilágított hajók fényének
villanásai egy távoli tengeren, éjjel, viharban.

És persze, ott vannak a dalok, a régi énekek és balladák, amelyek a jelenték-
telen kis szigetekről és Enyhely csendesebb vidékeiről származnak, s amelyek
történeteket beszélnek el, azokból az esztendőkből.

Az enyhelyi Nagy Kapu városa a világ szívében áll, fehér tornyokkal magaso-
dik öble fölé; a legmagasabb torony csúcsán Vandór-Akbé kardja csillan meg a
felkelő nap első és a lemenő nap utolsó fénysugaraiban. Azon a városon áthalad
Óceánföld minden mestersége, szórakozása, kereskedelme és tudása; szellemi
értéke. Ott ül a király is trónján, visszatért a Gyűrű egybeforrasztása után, s ma-
ga is a helyreállítás jegyében uralkodik. És abban a városban, ezekben a kései na-
pokban, a szigetek férfiai és asszonyai sárkányokkal beszélgetnek, a változás szel-
leme szállt közéjük.

Enyhely néven nevezik a Nagy Szigetet, a széles és gazdag földrészt, és a kikö-
tőtől bentebb eső falvakban, az Onn-hegy lejtőin fekvő tanyavilágban, mintha
semmi sem változna meg igazán. Arrafelé az éneklésre érdemes dalokat újra meg
újra eléneklik. Az öregek az ivókban úgy szólnak Mórredről, mintha ismerték
volna, amikor még maguk is ifjak és hősiesek voltak. A teheneket hazacsalogató
lányok a Kéz asszonyairól beszélgetnek, akiket már mindenhol, még Kútfőn is
elfeledtek. De ama csendes, napfény áztatta földutakon és mezőkön, és a háziasz-
zonyok tűzhelye mellett, még emlékeznek rájuk.

A királyok idejében mágusok gyűltek össze az angládi udvarban és később az
enyhelyi udvarban is, hogy tanácsot adjanak a királynak, és tanácskozzanak
egymás között. Azért, hogy művészetük használatával elérjék céljaikat, melye-
ket együttesen, egyetértésben ítéltek jónak. De a Sötét Esztendőknél a varázs-
tudók eladták tudásukat a legmagasabb fizetséget kínálóknak. Egymás ellené-
ben használták fel hatalmukat a varázspárbajok és varázscsaták során, nem
törődtek a gonosszággal, mi tetteiket átítatta, vagy ami még rosszabb, szándéko-

san cselekedték azt. Járvány és éhínség, poshadt vizű források, eső nélküli nyarak és nyár nélkül való esztendő. A lábasjóság között beteg és szörnyeteg fiak, az emberek között beteg és szörnyeteg gyermekek születtek – mindezen dolgokért a varázslókat, mágusokat, boszorkányokat vádolták, gyakran bizony nem alaptalanul.

Így vált veszélyessé a varázstudomány használata, kivéve, ha egy-egy erős hadúr védelme alatt űzték. Ám még akkor is előfordulhatott, hogy ha egy varázstudó nálánál nagyobb hatalmúval találkozott, könnyen odaveszhetett. És ha egy varázstudó óvatlanná vált a népek közt járva, ha tudták, megölték. Mert-hogy a legrosszabb fajta gonoszság forrásának vélték, romlott és ártalmas teremtménynek. Azokban az esztendőben szinte mindenki feketének tartott, szinte minden mágiát.

A falusi vajákosság, és mindenek felett a női boszorkányság, akkoriban nyerte el azt a rossz hírnevét és megítélését, amely azóta is rajta maradt. A boszorkányok drágán megfizettek hatalmuk használatáért, mit régóta magukénak tudtak. A várandós állatok és nők gondozása, a szüléseknél való segédkezés, a szokások és dalok tanítása, a szántók és kertek rendje és termékenysége, a ház és bútorzatának építése és karbantartása, az ércek és fémek bányászata – mindezen nagyszerű dolgok, mindig is a nők tudományához tartoztak. Az effajta vállalkások sikeréért használt varázsmondás és búbájosság gazdag gyűjteménye mindig is a boszorkányok titka volt. De amikor a dolgok rosszra fordultak egy születésnél vagy a legelőkön, az ettől kezdve csak a boszorkányok hibája lehetett. És akkoriban a dolgok könnyebben és gyakrabban fordultak rosszra, mint jóra, legfőképpen a hadakozó mágusok miatt, kik óvatlanul használták mérgeiket és átkaikat. Így akartak minél gyorsabban előnyt szerezni egymással szemben, s nem gondoltak a következményekkel. Aszályt és vihart, áradást és tüzet és betegségeket vittek mindenhová, s a nép a falusi boszorkát büntette ezért, aki sohasem tudta meg, hogy gyógyító ráolvasásától hogyan üszkösödhetett el a seb, miért lett gyengeelméjű a világra hozott gyermek. Áldásai miként égethették fel a terményt és rothaszthatták meg a gyümölcsöket. De mindezen rosszért vádolni kellett valakit, és a varázsló vagy a boszorkány mindig kéznél volt: ott lakott a faluban vagy a városban, és nem egy hadúr erődjének vagy kastélyának falai mögött. Testének épségét nem őrizték védővarázslatok vagy fegyverek. A varázslókat és boszorkákat belefojtották a megmérgezett vizű kutakba, elsorvadt gabonaszárakból rakott tűzön égették meg őket, vagy élve temették el, hogy porhüvelyükkel tegyék újra termékenyvé a halott földet.

Tudásuk gyakorlása és tanítása veszélyessé vált. Ha valaki mégis foglalkozott ilyesmivel, az gyakran a már száműzöttek és meggyötörtek, a családalanok és vénék közül került ki – olyan férfiak és nők voltak ők, akik keveset veszíthettek. A bölcs férfiak és a bölcs asszonyok, akikben mindenki megbízott és akiket mindenki tiszteletben tartott, át kellett adják helyüket a köntörfalazó, tehetségtelen tucatvarázslóknak és trükkjeiknek. A banya-boszorkáknak, akik

minden kéjvágyat, féltékenységet vagy ártó szándékot, valamilyen kotyvalékkal akartak elűzni. A gyermekek mágikus tehetségét csak rettegni és rejteni lehetett.

Mesénk ezekben az időkben játszódik. Egy része a *Sötétség könyvéből* származik, más része Enyhelyről, az Onn körüli felvidék tanyáiról és a Faliorn erdőségeiből. A szilánkok és töredékek történetté álltak össze, amely bár félig hallo-másból, félig találgatásból ered, mégis igaz lehet. Kútfő alapításának meséje ez, és ha Kútfő mesterei szerint ez nem így történt, akkor mondják el maguk, hogyan történhetett másképpen. Merthogy köd borítja azt az időt, mikoron Kútfő először vált a Bölcsek-szigetévé, és talán még az is lehetséges, hogy e ködöt maguk a bölcsek idézték oda.

II. VIDRA

*Vidra úszta be a csermelyt,
S minden halandó küllemet felvett,
Mit csak varázsmondással lehet,
Mert beszélt ő ember- és sárkánynyelvet.*

*Elfut a víz, messzire el,
Elfut a víz.*

Vidra egy hajóács fiaként született az enyhelyi Nagy Kapu kézműves negyedében. Anyja vidéki nevet adott neki; tanyasi nő volt az Onn-hegytől északnyugatra fekvő, Véghágó néven ismert faluból. Munkát keresve jött a városba, akárcsak oly sokan mások. Minthogy a hajóács tisztességesen dolgozott egy tisztességes mesterségben, de nyugtalan időben, így kínos óvatossággal figyelt, nehogy akár a bánat egy szikrája is elérje családját. És ezért, amikor egyértelművé vált, hogy fia varázslatos ajándékkal született, pusztá atyai szeretetből, megpróbálta kivenni azt belőle.

– Verhetnéd a felhőt az eső miatt! – mondta neki Vidra anyja.
– Csak nehogy gonoszságot verjél bele! – intette nagynénje.
– A végén még valami varázslat megfojt a saját öveddel! – figyelmeztette bácsikája.

De a fiú sohasem fordult mágiával az apja ellen. Csendben viselte a verést, és megtanulta elrejteni ajándékát.

Neki egyáltalán nem tűnt úgy, hogy nagy jelentősége van a dolognak. Könnyedén teremtett ezüstös fényt egy sötét szobában, bármikor megtalált egy tút úgy, hogy csak rá kellett gondolnia, és szintúgy könnyedén helyrehozott egy elvetemedett eresztéket, pedig csupán rátette a kezét és beszélt hozzá. Így hát nem igazán értette, hogy mi ez a nagy hűhó az ilyen dolgok körül, de apja mindig megharagudott a „kerülőutak” miatt. Egyszer szájon vágta fiát csak azért, mert beszélt munka közben, és ragaszkodott hozzá, hogy a fiú szerszámokat használjon az ácsmunkához; csendben.

Anyja megpróbálta elmagyarázni: – Ez olyan, mintha találnál valami értékes drágakövet. – Így mondta. – És mi mást tehetne egy magunkfajta egy gyémánttal, mint hogy elrejtje? Aki elég gazdag ahhoz, hogy megvegye tőled, az elég erős ahhoz, hogy megöljön és elvegye. Rejtsd hát el! Tartsd távol a nagy emberektől és a fortélyos alakoktól!

„Fortélyos alakok.” Így nevezték akkoriban a varázstudókat.

A hatalom ajándékainak egyike nem más, mint a hatalom felismerése. A varázstudók megismerik egymást, kivéve talán, ha valamelyikük igen nagy szakértő a titkolózásban. Ám a fiú nem értett máshoz, csak a hajóácsoláshoz, ami- ben tizenkét esztendősen már ígéretes inasnak mutatkozott. Akkoriban történt, hogy a fiú születésénél segédkező bába eljött a szülőkhöz és kérte őket: – Vidra átjöhetne segíteni esténként, munka után. Meg kell tanulnia az énekeket, és fel kell készülnie a névadásra.

Ez mind igaz volt, és minthogy korábban ugyanígy történt Vidra nővérével is, esténként a szülei elküldték fiukat a bábához. Ám az öregasszony többet tanított neki a Teremtésről szóló daloknál. Felismerte az ajándékot. Ő és néhány férfi és nő, hozzá hasonlók, nem nevesek – mi több, némelyikük megkérdőjelezhető hírnévvel bírt –, maguk is rendelkeztek valamekkora ajándékkal. Titokban megosztották egymással tudásukat és fogásaikat. – A tanulás nélkül használt ajándék olyan, mint a kormányos nélkül úszó hajó – mondták Vidrának, és megtanították mindenre, amit maguk tudtak. Ugyan ez nem volt sok, de legalább a nagyszerű művészetek csírái is benne rejlettek; és bár kellemtelenül érezte magát szülei megcsalása miatt, az effajta tudásnak mégsem tudott ellenállni. Ahogy szegényes tanítói kedvességének és dicséreteinek sem. – Nem lesz ártalmadra, ha nem használod ártalomra – mondták, és ő ezt könnyen megígérte.

A Csipkés-patakban, ott, ahol az a város északi falán belül fut egy szakaszon, Vidra megkapta a bábától az igaz nevét, amelyre később sokáig emlékeztek a népek, az Enyhelytől távol eső szigeteken is.

Tanítói között volt egy idős férfi, akit csak úgy szólítottak maguk közt: Elvárászoló. Mutatott Vidrának néhány szemfényvesztő varázslatot; és amikor a fiú már legalább tizenöt esztendősen lehetett, az öregember kivitte magával a Csipkés melletti szántóra, hogy megmutassa neki az általa ismert egyetlen, valóban átváltoztató varázslatot. – Előbb lássuk, el tudsz-e változtatni egy bokrot úgy, hogy fának

tűnjék? – kezdte a tanítást, és Vidra már csinálta is. A szemfényvesztés oly könnyedén ment, hogy az öreg korábban meg is riadt tőle, Vidrának könyörögnie és ígéretnie kellett a további tanításokért. Végül igaz és titkos nevére esküdött meg, hogy ha valaha megtanulhatja Elvarázsoló nagyszerű varázslatát, akkor nem használja azt, csak ha életet ment vele, sajátját vagy másét.

Ezután az öreg megtanította neki. De úgysem veszi sok hasznát, gondolta Vidra, merthogy úgylát el kell titkolnia.

Amit apja és bácsikája mellett tanult a kikötőben, annak legalább hasznát vette; és remek szakemberré vált, ezt még az öregek is elismerték.

Egy tengerjáró kalóz, név szerint Eleresztett, aki a Legbenső-tenger királyának szólította magát, ő volt akkoriban a legfőbb hadúr a városban, s Enyhelysziget keleti és déli részein is. Durván megsarcoltatta a gazdag birtokot, és katonasága, flottája növelésére költötte a pénzt, hogy minél több szigetről, minél több kincset és rabszolgát zsákmányolhasson. Ahogy Vidra bácsikája egyszer megjegyezte; munkát adott a hajóácsoknak. Hálások voltak neki, mert volt munkájuk egy olyan időszakban, amikor a munkát kereső ember sokszor koldusbotra jutott, és Maharion udvarát javarészből patkányok lakták. Ahogy Vidra apja mondogatta néha, ők becsületes munkát végeztek, és hogy ki mire használta munkájuk eredményét, az már nem rájuk tartozott.

Ám a másik mesterség, melyet titokban tanult ki, érzékennyé tette Vidrát ezekre a dolgokra, és lelkiismeretesebbé úgy általában. A nagy gálya, amelyet akkoriban építettek, háborúba készült, és Eleresztett rabszolgákat akart az evezők mellé, majd rabszolgákat szeretett volna látni, a visszatérő hajó rakományaként. Vidra megalázónak, bosszantónak, gyűlöletesnek érezte már a gondolatot is, hogy egy jó hajót ilyen bűnös célokra használjanak. – Miért nem építünk halászhajókat, ahogy valaha? – kérdezte, és apja így válaszolt: – Mert a halászok nem tudják megfizetni.

– Nem tudnak annyit fizetni, mint Eleresztett, de megélhetnénk belőle – vitatkozott Vidra.

– Azt hiszed, szembeszegülnék a király parancsával? Azt akarod, hogy elvigyenek a rabszolgák mellé evezni? Arra a gályára, amit mi építettünk? Használd a fejedet, fiú!

Így hát Vidra továbbra is ezeken a hajókon dolgozott, tiszta fejjel és haragos szívvel. Csapdában rekedtek. Mi haszna a hatalom ajándékának, gondolta, ha nem az, hogy kihúzza a veremből?

Mint szakmájára büszke kézműves, nem volt képes szándékosan rosszul végezni munkáját; de mint varázsló legszívesebben elátkozta volna a hajót, rontást szőtt volna gerendáiba és deszkáiba. De biztos, hogy ezzel jóra használná a titkos művészetet? Ártalomra, igen, de az ártalmasak ártalmára. Nem említette vívódását a tanárainak. Ha valamit rosszul csinál, az nem az ő hibájuk, és így nem is kell tudniuk róla. Sokáig gondolkodott, fejben kidolgozta, hogyan tegye meg, és tudásának darabjaiból gondosan összeállította a varázslatot. Egy kereső-

varázs fonákja volt: elveszejtő varázs, ahogy ő nevezte magában. A hajó lebeg majd a vízen, és kiválóan kezelhető, kormányozható lesz, de sohasem halad majd a kívánt úton.

Ez volt a legjobb, amit tehetett a tisztas munká és a kiváló hajó, gonosz használatával szemben. Elégedett volt magával. Amikor a hajót vízre bocsátották (és minden rendben lévőknek tűnt rajta, minthogy kis hibája nem mutatkozhatott meg, míg ki nem ért a nyílt tengerre), nem tudta tovább titkolni tettét a tanítói előtt, a vénemberek és bábaasszonyok kis köre előtt. A púpos fiú előtt, aki beszélni tudott a holtakkal, a vak lány előtt, aki tudta a dolgok nevét. Elbeszélte nekik a bűbájt, és a vak lány nevetett, de az öregek csak annyit mondtak: – Vigyázz! Légy óvatos! Rejtsd el!

Állt Eleresztett szolgálatában egy férfi, aki Vizslának nevezte magát, mivel, ahogy ő mondotta, jó orra volt a boszorkánysághoz. Dolga szerint körbeszimatolta Eleresztett ételét, italát, ruháját és asszonyait, mindent, amit az ellenséges varázslók ura ellen fordíthattak; és ő ellenőrizte a hadihajókat is. Egy hajó törékeny, veszélyes dolog, érzékeny a varázslatokra és a rontásokra. Amint fellépett az új gálya fedélzetére, Vizsla rögtön ki is szagolt valamit. – Jól van, jól – mormolta maga elé. – Vajon ki lehetett az? – Odament a kormányálláshoz, és kezét a kerékre tette. – Ravasz – mormolt tovább. – De ki csinálhatta? Valami idegen, biztosan. – Elismerően szipáskolt egyet. – Nagyon ravasz – mondta újra.

Sötétedés után mentek el a házhoz, a Hajóács utcába. Berúgták az ajtót, és Vizsla, a felfegyverzett és felvértezett férfiak között állva, így szólt: – Ő az. A többi-eket hagyjátok békén! – És Vidrához fordult halk, barátságos hangon: – Ne mozdulj! – Hatalmas erőt érzett az ifjában, elég nagyot ahhoz, hogy kicsit meg is rémüljön tőle. De Vidra túlságosan szorongott, és tudása túlságosan csekély volt ahhoz, hogy észébe jusson a varázslás, amikor megpróbálta kiszabadítani magát vagy megállítani a fegyvereseket. Feléjük ugrott és úgy harcolt, mint valami megveszekedett állat, míg végül leütötték. Eltörték apjának állát és eszméletlenülre verték nővérét és anyját, hogy megtanítsák őket a leckére: ne keveredjenek fortélyos alakokkal. Azután elvitték Vidrát.

Egyetlen ajtó sem nyílt ki a keskeny utcában. Senki sem bújta elő, hogy megnézzék, mi ez az éktelen zaj. Addig nem, míg Vizsla és a fegyveresek a közelben voltak; akkor néhány szomszéd előmerészkedett, hogy megtegye Vidra háznépéért, amit megtehetett. – Ó, átok ez! Átok ez a varázslóság! – mondogatták, sóhajtozták.

Vizsla elmondta urának, hogy biztonságba helyezték a rontót, és Eleresztett ezt kérdezte: – Kinek dolgozott?

– A kikötőben dolgozott, fenség. – Eleresztett kifejezetten kedvelte a királyi titulusokat.

– De ki bérelte fel, hogy rontsa meg a hajót, te ostoba!?

– Úgy tűnik, a saját feje után ment, nagyuram.

– Miért? Mit akart elérni vele?

Vizsla vállat vont. Úgy döntött, nem mondja meg Eleresztettnek, hogy a nép érdek nélkül is képes gyűlölni őt.

– Rendkívül ravasz, ezt mondtad. Tudod használni?

– Megpróbálhatom, fenség.

– Idomítsd be vagy temesd el! – fejezte be Eleresztett az audienciát, és fontosabb ügyek felé fordította figyelmét.

Egyszerű tanítói büszkeségre okították Vidrát. Belenevelték a mélységes megvetést azon varázstudók iránt, akik az Eleresztetthez hasonlatos embereknek dolgoztak, és hagyták, hogy a félelem és a kapzsiság eltorzítsa mágiájukat, és gonosz célok felé vezesse őket. Elképzelni sem tudott a varázslás művészetében tett ilyen árulásnál megvetendőbb dolgot. Ezért hát igencsak zavarta, hogy nem tudta megvetni Vizslát.

Egy raktárfélébe zárták be, az Eleresztett által eltulajdonított öreg palota egyik tornyában. Az ablaktalan helyiség csupacsomó tölgyajtaját vasrúddal zárták le, és olyan ígéret mondtak rá, amelyek még a Vidránál tapasztaltabb varázshasználókat is rabságban tartották volna. Eleresztett igencsak jártas és nagy hatalmú embereket tudhatott a bérencei között.

Vizsla nem sorolta magát közéjük. – Nekem csak jó orrom van. Így mondta. Naponta eljött megnézni, hogy Vidra felépült-e már a megrázkódtatásból, gyógyul-e kifícamodott válla, s beszélgettek is. Vizsla, amennyire a fiú meg tudta ítélni, jó szándékúnak és becsületesnek tűnt. – Ha nem dolgozol nekünk, meg fognak ölni – magyarázta a fiúnak. – Eleresztett közelében nem járhatnak szabadon a magadfajták. Jobban teszed, ha felbérelteted magad, amikor hívat.

– Nem megy.

Vidra kijelentése inkább egy sajnálatos tényt, mintsem valamiféle erkölcsi öntudatosságot fejezett ki. Vizsla megértően nézett rá. A kalózkirály mellett lassan megbetegítette a sok hengegés és fenyegetés, a sok hengegő és fenyegetőző.

– Mihez értesz leginkább?

Vidra vonakodva válaszolt. Megkedvelte Vizslát, de még nem bízott benne eléggé. – Az alakváltáshoz – motyogta végül.

– Alakformázó vagy?

– Nem. Csak trükköket ismerek. Mint aranyérmévé változtatni egy levelet. Látszólag.

Akkoriban még nem volt általános neve az egyes mágikus művészeteknek, és nem ismerték még fel teljesen, az effajta művészetek közti kapcsolatokat sem. Nem volt – ahogy Kútfő egyik bölcse mondta később – tudomány a tudásban. Vizsla mégis teljesen bizonyos volt benne, hogy foglya rejtegeti a tehetségét.

– Nem tudod elváltoztatni a saját alakodat? Legalább látszólag?

Vidra vállat vont.

Nehezen ment a hazudozás. Úgy hitte, azért titkolózik ilyen esetlenül, mert nincs benne gyakorlata. Vizsla viszont tudta, hogy a mágikus tehetség maga áll ellen a valótlannak. A bűvészkedés, a szemfényvesztés, a holtakkal való hamis üzletelés mind csak az igaz hatalom utánzása, üveg a gyémánthoz képest, réz az arany mellett. Igaztalanok, s a hazugság ilyen talajban tenyészik. De a mágia művésze, bár használható igaztalan célok érdekében, a valóssal foglalkozik, és a mágia szavai mind igaz szavak. Ezért egy igazi mágus nehezen hazudik a művészetéről. Ha elméjében nem is, de szívében mindig tudja, hogy hazugsága, ki-mondva, megváltoztathatja az egész világot.

Vizsla megsajnálta a fiút. – Tudod, ha Gelluk kérdezne ki, akkor egy-két szóval kiszedhetne belőled mindent, még az eszedet is elvenné. Láttam, ami a vén Fehérfarc után maradt, mikor befejezett egy kihallgatást. Legalább a széllel tudsz bánni?

Vidra habozott, majd igennel válaszolt.

– Zsákod van?

Az időjárásvetők valaha bőrzsákkal, úgymond zsákkal jártak, amelyben a saját elmondásuk szerint a szeleket tartották: kinyitották, hogy szabadjára eresz-szék a jó szelet, s visszazárták, hogy elfogják az ellenszelet. Talán az egész csak a mutatvány kedvéért volt, de minden időjárásvető zsákot hordott, lett legyen az kicsiny erszény, tarisznya vagy hosszú zsák.

– Otthon – válaszolta Vidra. Nem hazudott. Valóban volt otthon egy erszénye. Abban tartotta a finomabb munkákhoz való szerszámaikat. És egyáltalán nem hazudott a széluralomról sem. Több alkalommal is sikerült már gyenge mágusszelet idéznie kis csónakja vitorlájába, ám bár fogalma sem volt róla, hogyan kell egy vihar ellen harcolni vagy befogni azt, ahogy a hajókon dolgozó időjárásvetők teszik. De úgy gondolta, inkább fullassza meg egy szélvihar, mintsem ebben a lyukban öljék meg.

– De nem igazán akarod a király szolgálatába állítani a tudásodat?

– Óceánföldnek nincs királya – válaszolta a fiatalember komolyan, és joggal.

– Uram szolgálatába, akkor hát – helyesbített Vizsla, türelmesen.

– Nem – felelte erre Vidra az igazat, és habozott folytatni. Úgy érezte, magyarázattal tartozik ennek a férfinak. – Nézze, legalább annyira nem tudom, mint amennyire nem akarom. Arra gondoltam, hogy dugókat építek a gerinc melletti deszkázatba azon a gályán. Tudja, mit nevezek dugónak? Maguktól kitekerednek a fából, amikor a hajó megvonaglik egy viharban. – Vizsla csak bólintott.

– De nem tudtam megtenni. Hajóács vagyok. Nem építhetek olyan hajót, ami

elsüllyed. Emberekkel a fedélzetén. Egyszerűen a kezeim nem teszik ezt meg. Így hát csináltam, amit tudtam. Hogy a gálya a saját útján menjen. Ne az ő útjain.

Vizsla mosolygott. – Még nem voltak képesek semlegesíteni, amit összeszóttól – mesélte. – Tegnap a vén Fehéarc végigcsúszta-mászta a fedélzetet, morogva és mormolva. Azután megparancsolta, hogy cseréljék ki az egész kormányállást. – Eleresztett fővarázslójáról beszélt, egy északról jött sápadt férfiről, akit Gelluk néven ismertek, és akitől egész Enyhely tartott.

– Az nem lesz elég.

– Tudnád semlegesíteni a varázslatodat?

Egy pillanatra az önelégültség szikrája csillant meg Vidra fáradt, megtört ifjú tekintetében. – Nem – válaszolta. – És nem hinném, hogy bárki képes rá.

– Az baj. Felhasználhattad volna, hogy alkut csikarj ki.

Vidra mit sem szólt erre.

– Egy orr manapság, hasznos és eladható dolog – folytatta Vizsla. – Nem mint-ha vetélytársra vágynék, de ahogy mondják, egy fürkész mindig talál munkát... Jártál már valaha bányában?

Egy mágus találgatása közel áll a tudáshoz, még ha nem is biztos benne, hogy mit tud. Vidra ajándékának első jele – amikor még csak két vagy három esztendő lehetett – ama képessége volt, mellyel azonnal megtalált bármilyen elveszett dolgot, amint megértette a szót, amivel megnevezték. Egy elejtett szöveget, egy rossz helyre tett szerszámot. És fiatal fiúként az volt a legkedve-sebb szórakozása, hogy kiment a város falai közül, egyedül sétált a domboldalakon és földutakon. Csupasz talpával és egész testével próbálta megérezni a föld mélyén futó vízereket, ércsomókat és teléreket, és a különféle kő- és földfajták váltakozásait és rétegeit. Olyan volt ez számára, mintha egy hatalmas épületben járna, látná folyosóit és termeit, a barlangok mélyére vezető lejtőket, az ezüstpatakok csillanását a falakban. És ahogy továbbment, mintha teste egyé vált volna a földdel, izmaiban és csontjaiban érezte az agyagot és a köveket, ereiben a mélyen megbúvó vizeket. A hatalom ilyen érzete örömmel töltötte el, de sohasem kereste a hasznát. Ez az ő személyes titka volt.

Nem válaszolt Vizsla kérdésére.

– Mi van alattunk? – mutatott Vizsla a padlóra, a palakövek szürke tömbjeire.

Vidra hallgatott egy darabig. Azután ezt mondta halkán: – Agyag és sóder, és az alatt sziklák, gránitkövel. A városnak ez alatt a része alatt mindenhol ilyen sziklák vannak. Nem tudom a nevét.

– Megtanulhatod.

– Tudom, hogy kell hajókat építeni, és elvezetek egy kisebb vitorlást.

– Jobb lenne távol maradnod a hajóktól, amilyen harcok és fosztogatás dúl manapság. A király megnyitotta a régi bányákat Szamoriban, a hegy lábánál. Ott biztosan nem lennél az útjában. Neki kell dolgoznod, ha életben akarsz maradni. Elintézem, hogy odaküldjenek. Ha te is akarod.

Rövid csend telepedett rájuk, azután Vidra így szólt: – Köszönöm. – Felnézett Vizslára egy rövid, kérdő-elgondolkodó pillantás erejéig.

Vizsla elvitte őt. Csak állt és nézte, ahogy a háznépét eszméletlenre verik, és nem fogta vissza a fegyvereseket. Most pedig barátként beszél. Miért? kérdezte Vidra tekintete. Vizsla értette és válaszolt.

– A fortélyos alakoknak össze kell tartaniuk – mondta. – Emberek, akiknek nincs művészete csak vagyona, egymás ellen uszítanak, és csak a maguk hasznáért. Eladjuk nekik a hatalmunkat. Miért tesszük ezt? Ha együtt lépünk egy útra, talán jobb végre jutunk.

Vizsla jót akart azzal, hogy Szamoriba küldte a fiatalembert, de nem értette meg akarátának hatalmát. Ahogyan maga Vidra sem. Túlságosan hozzászólt már az engedelmességhez, és nem vette észre, hogy valójában mindig a maga szándékait követte. Ráadásul túl fiatal volt ahhoz, hogy elhiggye: valamely cselekedete esetleg ártalmára lehet.

Azt tervezte, hogy amint kiviszik a cellájából, használni fogja elvarázsoló önmegváltoztató varázslatát, és így szökik el. Élete biztosan veszélyben volt, de vajon helyes dolog a varázslat használata? Csak azt kellett eldöntenie, hogy mivé változtassa magát – madárrá vagy füstfelleggé, mi lenne a legbiztonságosabb? Ám amíg ezen gondolkodott, addig Eleresztett emberei, akik már hozzászóltak a varázslótrükkökhöz, megmérgezték az ételét, és később már semmire sem tudott gondolni. Feldobták egy öszvérvonta kocsira, mint egy zsák zabot. Amikor útközben éledezni kezdett, egyikük egyszerűen fejbecsapta, mert – megjegyezése szerint – biztos akart lenni benne, hogy a fiú kipihen magát.

Mikor végül Vidra magához tért, betegen és gyengén a méregtől, s fájó fejjel az ütéstől, téglafalú szobában találta magát, téglával berakott ablakok mögött. Az ajtót sem vasrúd, sem látható retesz nem zárta el. Ám amikor megpróbált talpra állni érezte, hogy varázslat kötözi le elméjét és testét; rugalmas, mozdulataitól szorosabbra húzódó. Fel tudott állni, de egy lépést sem tehetett az ajtó felé. Még a kezét sem bírta kinyújtani. Szörnyű érzés volt, olyan, mintha izmai nem őhöz tartoztak volna. Leült és próbált nyugton maradni. A mellkasa köré fonódó varázskötélékek megakadályozták, hogy mélyen lélegezzon, és elméjét is nehézkesnek érezte. Mintha gondolatai képtelenek lennének mozdulni, mert túl szűk helyre zsúfolták be őket.

Hosszú idő elteltével kinyílt az ajtó, és emberek jöttek be. Semmit sem tehetett ellenük, amikor betömték a száját, és hátrakötötték a kezét. – Így majd nem tudsz bűbájt szőni és igéket mondani, fijatalember! – mondta egy széles, erős férfi, arcán árokszerű ráncok húzódtak. – De bólintani még tudsz, ha kell, hallod? Varázsvesszőnek küldtek ide. Ha jó varázsvessző leszel, akkor eleget kapsz enni, és kényelmesen alszol majd. Cinnabarit. Erre kell rábólintanod. A

király varázslója szerint még van itt valahol a régi bányákban. És akar is belőle. Úgyhogy az lesz a legjobb, ha megtaláljuk. Most pedig kimegyünk. Olyan lesz, mintha én lennék a vízkereső, te pedig a varázsvessző, értve vagyok? Te vezetsz. És ha erre vagy arra akarsz menni, akkor intse' a fejeddel! És amikor tudod, hogy érc van a talpunk alatt, akkor dobbantsá'! Csak ennyit kell tenned, hallod? És ha tisztességesen játszó', akkor én is.

Várta, hogy Vidra bólint, de ő csak állt ott, mozdulatlan. – El is lóghatod – mondta erre a férfi. – Ha nem tetszik ez a munka, akkor még mindig ott van a perkelő.

A férfi, akit a többiek Bunyósnak szólítottak, kivezette Vidrát a forró, ragyogó reggeli napsütésre. Káprázott a szeme. Ahogy elhagyta a cellát érezte, hogy a mágikus kötelékek meglazulnak és lehullanak, de voltak ott más épületek más varázslatokkal. Főképpen a magas kőtorony körül telítették meg a levegőt az ellenállás és a taszítás, tapadós szálaival. Ha az épületek felé próbált haladni, akkor nekifeszültek az arcának és hasának, és olyan hirtelenjött szűrő kint okoztak, hogy akaratlanul is lenézett, a szörnyű sebet kereste; de nem sérült meg. Kipeckelt szájjal és megkötözve, a varázsláshoz szükséges hang és kéz nélkül, semmit sem tehetett az igék ellenében. Bunyós egy fonott bőrkötelet kötött Vidra nyakára, és a másik végénél fogva vezette. Hagyta, hogy a fiatalember belesétáljon néhány védővarázslatba, azután már magától is elkerülte azokat. Elég egyértelműen látszott, hogy hol vannak: még a poros ösvények is elhajoltak előlük.

Pórázra verve, mint egy kutya, ment a zömök férfi után, betegségtől és haragtól komoran és reszketve. Körbebámult, látta a kőtoronyot, a farakást a széles bejárat mellett, rozsdás kerekeket és gépezet-darabokat egy árokban, sóder és agyag jókora halmait. Beleszédült, ha elfordította fájó fejét.

– Ha kereső vagy, jobb lesz, ha keresel! – szólt rá Bunyós, mellé lépett, és oldalról az arcába bámult. – És ha nem vagy az, akkor is jobb, ha keresel! Úgy tovább maradsz a föld fölött.

Egy férfi lépett ki a kőtoronyból. Sietősen elment mellettük, elmebajosan csoszogó járással, egyenesen előre nézett. Arca fénylett, mellkasán a ruha átnedvedett a szája sarkából lecsorgó nyáltól.

– Az ott a perkelőtorony – szólalt meg Bunyós. – Ott főzik a cinnabaritot, hogy kinyerjék belőle a fémet. A perkelők mind meghalnak egy vagy két év után. Most merre, vesszőcske?

Néhány pillanat elteltével Vidra biccentett egyet balra, el a szürke kőtoronytól. Fűvel benőtt dombok és mélyedések között haladtak egy hosszú, kopár völgy felé.

– Innét már rég kitermeltek mindent – jegyezte meg Bunyós. És Vidra érezni kezdte a számára idegen vidéket a talpa alatt: a sötét léggel telt, üres aknákat és barlangokat a sötét föld mélyén, a függőleges útvesztőt, a mozdulatlan víztömeget a legmélyebben fekvő vermekben. – Ezüst se volt itt sok, és a vízvas már rég kifogyott. Idefigyelj, fiatalember! Tudod egyáltalán, milyen az a cinnabarit?

Vidra megrázta a fejét.

– Mutatok valamennyit. Azt keresi Gelluk. A vízvasnak az ércét. A vízvas megzabál minden más fémet, még az aranyat is. Ezért úgy nevezi, a Király. Ha megtalálsz neki a Királyt, akkor jól fog bánni veled. Gyakran eljön ide. Gyerünk! Megmutatom. Az a Kutya nevű nem tudja megkeresni, pedig van szaglása.

Bunyós levitte Vidrát a bányába, hogy megmutassa neki a meddőket, ahol az ércnek kellene lennie a földben. A hosszú lejtő végén néhány bányász dolgozott.

Mivel alacsonyabbak voltak a férfiaknál, és könnyebben mozogtak a szűk helyeken, vagy mert otthon voltak a föld mélyén, vagy még inkább azért, mert ez volt a szokás, Óceánföld bányáiban mindig nők dolgoztak. Ezek a bányászok szabad asszonyok voltak, nem rabszolgák, mint a perkelőtoronyban dolgozó emberek. Gelluk kinevezte a bányászok vezetőjének, mesélte Bunyós, de neki nem volt dolga odalent; a nők megtiltották, hogy segítsen, mert szerintük a legrosszabb balszerencsét hozó dolgok egyike az, ha egy férfi ásót ragad vagy dúcot rak. – Nekem megfelel így – tette hozzá vigyorogva.

Egy összekócolódott hajú, fényes tekintetű nő – homlokára gyertyát kötött – tette le a csákányát, hogy mutasson Vidrának valamennyi cinnabaritot egy kosárban; barnászörös rögöket és morzsalékot. Árnyékok futottak végig a föld arcán ott, ahol a bányászok dolgoztak. A régi dúcok ropogtak, por szállt fel. Hűvös huzat támadt, de a keletkezett járat olyan szűk volt, hogy a bányászok csak meggörnyedve tudtak előbbre mászni. A mennyezet helyenként még régebben beomolhatott. Reszketeg létrák vezettek lentebb és fentebb. A bánya ijesztő volt; Vidra mégis menedéknak érezte. Félig-meddig sajnálta is, hogy vissza kellett mennie a lángoló napsütésbe.

Bunyós nem vitte be a perkelőtoronyba, hanem visszavezette a barakkokhoz. Egy zárt helyiségből kicsi, puha, vastag bőriszákot hozott, amely súlyosnak tűnt a kezében. Kinyitotta, hogy megmutassa Vidrának a benne rejlő csillámlást. Ahogy becsukta a zsákot, a fém mintha megmozdult volna, kidomborította az alkalmatosság oldalát, mint egy állat, amely szabadulni vágyik.

– Ez itt a Király – közölte Bunyós olyan hangsúllyal, ami egyformán lehetett a tisztelet vagy a gyűlölet jele.

Bár nem volt varázstudó, Bunyós mégis tekintélyesebb figurának tűnt, mint Vizsla. És akárcsak Vizsla, ő is inkább célszerűen erőszakos volt, mintsem kegyetlen. Megkövetelte az engedelmességet, de semmi többet. Eddigi életében Vidra számos rabszolgát és hajcsárt látott Enyhely kikötőjében, és tudta, hogy szerencsés. Legalábbis nappal, amikor Bunyós felügyelt rá.

Csak a cellájában ehetett, ahol kivették a szájszeget. Kenyeret és hagymát kapott, löttyintésnyi avas olajjal a kenyéren. Lehetett bármilyen éhes éjjelente, ahogy ült ott varázskötelékei között, alig bírta lenyelni az ételt. Fémíze volt, vagy hamuíze. Az éjszakák hosszúnak és rémisztőnek tüntek, mert a varázslatok nyomták, ránehézkedtek, újra és újra felriasztották. Ilyenkor félelemmel telve kapkodott lélegzet után, és képtelen volt összefüggően gondolkodni. Vég-

telenül sötét volt körülötte, minthogy még egy apró lidércfényel sem világíthatta be a szobát. A nappalt elmondhatatlan örömmel üdvözölte, még ha azt is jelentette, hogy hátrakötik a kezét, kipeckelik a száját, és pórázt kötnek a nyakára.

Bunyós kora reggel kivitte, és gyakran késő délutánig járták a környéket. A férfi csendes volt és türelmes. Nem kérdezett rá, hogy Vidra találta-e már ércnyomát valahol; még azt sem kérdezte meg, hogy keresi-e egyáltalán, vagy csak színleli a keresést. Maga Vidra sem kapott még választ egyetlen kérdésére sem. E céltalan vándorlások közepette a föld mélye ugyanúgy megérintette volna a lelkét, mint korábban bármikor, de megpróbálta elzárni magát az érzések elől. Nem állok a gonosz szolgálatába! mondta magának. Azután a nyári levegő és fény megenyhítette szívét, és edzett, csupasz talpával érezni kezdte a száraz fűvet, és tudta, hogy a gyökerek alatt keskeny erecske mászik a sötét földben. Átszivárog egy sziklapad szélén, melyet csillámpala rétegei törnek meg, és alatta egy barlangba ereszkedik le, amelynek falaiban vékony, karmazsinvörös cinna-barit-ágyak omladoznak... Nem jelzett fogvatartójának. Úgy hitte, az elméjében megformálódó földmélye-térkép még jó lehet valamire, ha kitalálja, mit tehetne egyáltalán.

Ám nagyjából tíz nap elteltével Bunyós így szólt: – Gelluk mester idejön. Ha nem kap ércet, nyilván talál majd egy másik varázsvesszőt.

Vidra továbbhaladt még egy mérföldnyit, közben eltűnődött. Azután visszakanyarodott és egy kis dombocskához vezette Bunyóst, amely nem esett túl messzire a régi járatok végétől. Ott biccentett lefelé, és dobantott egyet.

Mikor megint a cellában voltak és Bunyós leoldotta róla a pórázt, azután kivette a pecket, Vidra így szólt: – Van ott valamennyi érc. Elérhetik, ha egyenesen továbbássák azt a régi alagutat. Talán húszlábnyit még.

– Jó nagy darab?

Vidra megvonta a vállát.

– Épp elég, hogy folytathasd, mi?

Vidra nem válaszolt.

– Nekem megfelel – fejezte be a beszélgetést Bunyós.

Újra megnyitották a régi aknát és ásni kezdtek az érc felé, majd két nappal később a mágus is megérkezett. Bunyós megengedte, hogy Vidra kint üljön a nap-sütésben, nem kellett bent maradnia a barakkbeli szobában. A fiatalember hálas volt ezért. Nem kényelmesedhetett el teljesen, minthogy kezét a megszokott rend szerint hátrakötötték és száját kipeckelték, de a szél és a napfény áldásként hatott. Mélyen beszívhatta a levegőt, és végre úgy szenderedhetett el, hogy álmában nem tömítette el nehéz sár az orrát és a torkát; cellájában mindig ezt álmodta.

Félálomban lebegve ült a földön, a barakk árnyékában, és a perkelőtorony mellett felhalmozott fahasábok szaga, az otthoni munkák emlékét idézte. A frissen vágott fa illatát, amikor a gyalu végigfut a selymes tölgydeszkákon. Valami